

โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการ ปฏิบัติงานด้านสุขศึกษาในตำบลห้วยป่าปล้อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

วุฒิวัฒนา เฟิงชัย, ส.บ.¹

บทคัดย่อ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขในระดับชุมชน โดยเฉพาะการให้สุขศึกษา แต่พบปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เนื่องจากขาดความรู้ ทักษะ และความมั่นใจในตนเอง รวมถึงอัตราส่วน อสม. ต่อประชากรที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อความรู้ ทักษะ ทักษะการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติงานด้านสุขศึกษา ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบ One Group Pre-test Post-test Design กลุ่มตัวอย่างเป็น อสม. จำนวน 29 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มสองขั้นตอน โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจประกอบด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม ระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 60-120 นาที เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลหลังสิ้นสุดโปรแกรม 4 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา Paired t-test และ Repeated Measures ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า อสม. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (72.4%) อายุเฉลี่ย 45.2 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา (48.3%) ประกอบอาชีพเกษตรกร (55.2%) มีประสบการณ์การเป็น อสม. เฉลี่ย 5.8 ปี หลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ความรู้เพิ่มขึ้นจาก 11.8 เป็น 15.4 คะแนน (เพิ่มขึ้น 30.5%, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.68$) ทักษะเพิ่มขึ้นจาก 89.3 เป็น 103.7 คะแนน (เพิ่มขึ้น 16.1%, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.26$) พฤติกรรมเพิ่มขึ้นจาก 81.4 เป็น 93.6 คะแนน (เพิ่มขึ้น 15.0%, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.17$) และการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจาก 68.2 เป็น 78.8 คะแนน (เพิ่มขึ้น 15.5%, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.34$) ความพึงพอใจต่อโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด (93.1%) ความคงทนของผลทุกด้านอยู่ในระดับสูง (90-97%) ปัจจัยสนับสนุนหลัก ได้แก่ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (62.1%) ครอบครัว (55.2%) และผู้นำชุมชน (48.3%) อุปสรรคหลัก ได้แก่ การขาดงบประมาณสนับสนุน (58.6%) และการขาดเวลา (44.8%) สรุปได้ว่า โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีประสิทธิภาพในการพัฒนาศักยภาพ อสม. ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความคงทนของผลสูง และได้รับความพึงพอใจในระดับสูงมาก แนะนำให้ขยายผลโปรแกรมไปยังพื้นที่อื่น พร้อมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, สุขศึกษา, การมีส่วนร่วม

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ E-mail: panu_wit@hotmail.com

Empowerment Program of the Village Health Volunteer to Health Education in Ya Plong subdistrict, Mueang Sisaket District, Sisaket Province

Wutiwatana Pengchai, *B.P.H.*¹

Abstracts

The Village Health Volunteers (VHVs) play a crucial role in community public health operations, particularly in health education. However, problems of ineffective performance have been identified due to a lack of knowledge, skills, and self-confidence, along with inadequate VHV-to-population ratios that do not meet standards. This study aimed to examine the effects of an empowerment program on knowledge, attitudes, participatory behaviors, and health education performance of Village Health Volunteers. A quasi-experimental design using a one-group pre-test-post-test design was employed. The sample consisted of 29 VHVs selected through two-stage cluster sampling. The empowerment program comprised 12 activities over 12 weeks, once per week, 60-120 minutes per session. Data were collected pre-intervention, post-intervention, and at 4-week follow-up. Data analysis included descriptive statistics, Paired t-test, and Repeated Measures ANOVA.

The results showed that most VHVs were female (72.4%), with a mean age of 45.2 years, primary education level (48.3%), farmers (55.2%), and average VHV experience of 5.8 years. After participating in the program, knowledge increased from 11.8 to 15.4 points (30.5% increase, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.68$), attitudes increased from 89.3 to 103.7 points (16.1% increase, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.26$), behaviors increased from 81.4 to 93.6 points (15.0% increase, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.17$), and performance increased from 68.2 to 78.8 points (15.5% increase, $p < 0.001$, Cohen's $d = 1.34$). Program satisfaction was at the highest level (93.1%). Sustainability of results across all dimensions was high (90-97%). Main supporting factors included support from health personnel (62.1%), family (55.2%), and community leaders (48.3%). Main barriers included lack of budget support (58.6%) and time constraints (44.8%). In conclusion, the empowerment program was effective in developing VHV capabilities across all dimensions with statistical significance, demonstrated high sustainability of results, and received very high satisfaction levels. The program should be expanded to other areas while developing continuous support systems and follow-up mechanisms.

Keywords: Empowerment, Village Health Volunteers, Health Education, Participation

¹ Public Health Technical Officer, Mueang Sisaket District Public Health Offer, Sisaket Province.

E-mail: panu_wit@hotmail.com